

ایران با جایگاه ۹۷ از ۱۰۰ به عنوان بدترین کشور از نظر کیفیت اینترنت قرار دارد و فقط از کوبا، آنگولا، اتیوپی و سودان بهتر است | ۹۳.۸ درصد از جوانان زیر ۳۰ سال ایرانی از فیلترشکن استفاده می‌کنند و اینستاگرام انتخاب اول ۶۳ درصد از کاربران اینترنت است.

استفاده از اینترنت ماهواره‌ای استارلینک همچنان افزایشی است؛

پنجمین گزارش کیفیت اینترنت در ایران، توسط کمیسیون اینترنت و زیرساخت انجمن تجارت الکترونیک تهران منتشر شد.

به گزارش اسپادانا خبر، این گزارش با تمرکز بر داده‌های فنی، نظرسنجی‌های ملی و تحلیل‌های تخصصی، به بررسی وضعیت کیفی اینترنت کشور پرداخته و روندهای مؤثر بر تجربه کاربران، کسب‌وکارها و زیرساخت شبکه را مرور می‌کند.

اگر وضعیت کیفیت اینترنت کشور را بدون توجه به وضعیت دوران «حمله‌ی اسرائیل به ایران» در نظر بگیریم، تفاوت محسوسی نسبت به گزارش چهارم (جایگاه ۹۵ از ۱۰۰ کشور) نداشته‌ایم؛ یعنی همچنان تجربه کاربری اینترنت در ایران با سه گزاره‌ی کند (۸۴ از ۱۰۰)، پر اختلال (۹۲ از ۱۰۰) و محدود (۹۹ از ۱۰۰) توصیف شود. در مجموع بر اساس رده‌بندی میانگین سه شاخص در رتبه‌ی ۹۷ از ۱۰۰ کیفیت اینترنت قرار گرفته است.

روش بررسی:

در این گزارش هم مانند قبل شاخص‌های کیفیت اینترنت را از پایگاه‌های داده‌ی متنوع و معتبری انتخاب و میانگین وضعیت اینترنت ایران در هر کدام را معیار رده‌بندی نهایی قرار دادیم. به این ترتیب در شاخص تأخیر که به نوعی می‌تواند بخش‌هایی از اختلال را هم نمایندگی کند از داده‌های CRUX Google، در شاخص محدودیت، پایگاه داده‌ی Ooni و شاخص سرعت را براساس رادار Cloudflare اندازه‌گیری کردیم. و نتیجه‌ی بررسی از میان کشورهای که در هر سه شاخص بالا، رتبه‌ای داشتند، به این نتیجه رسیدیم که ایران با جایگاه ۹۷ از ۱۰۰ به عنوان بدترین کشور از نظر کیفیت اینترنت قرار دارد.

با این‌که ممکن است مانند هر امر تکرارپذیری، برای پنجمین بار از شنیدن گزاره‌ی «ایران در قعر رده‌بندی‌های کیفیت اینترنت است» متعجب نشویم، اما نباید به بی‌کیفیتی اینترنت برای کاربران نهایی آنلاین عادت کرد. بی‌کیفیتی اینترنت کشور، برخلاف عوامل ناشی از تحریم‌ها، علتی قابل کنترل‌تر دارد و می‌توان با تصمیم‌گیری عاقلانه و به سرعت این محدودیت‌ها را برطرف کرد. در واقع فقط با تغییر سیاست داخلی -رفع فیلترینگ از شبکه‌های اجتماعی و سایت‌های کاربردی و مهارتی- و بهبود وضعیت شبکه (حذف اختلالات تحمیلی به بهانه جلوگیری از عملکرد فیلترشکن‌ها) و با همین بضاعت ملی، تجربه‌ی بهتری را برای کسب‌وکارهای دیجیتال، شهروندان کشور و بازگشت اعتماد عمومی می‌توان ایجاد کرد.

بیانیه‌ی ۱۰۰ استارت‌آپ کشور: به محدودیت‌های اینترنت پایان دهید:

این نکته را بیش از ۱۰۰ شرکت فناور فعال در حوزه‌ی فناوری اطلاعات و ارتباطات کشور در قالب یک بیانیه‌ی مشترک گفته‌اند؛ آن‌ها در این بیانیه «رفع فیلتر شبکه‌های اجتماعی و وب‌سایت‌های آموزشی و مهارتی پر بازدید»، «افزایش سرعت و پهنای باند بین‌الملل» و «رفع محدودیت پروتکل‌های نوظهور از جمله 6/HTTP و IPV6» را به عنوان مطالبه‌ی اصلی برای رسیدن به اینترنت آزاد و پرسرعت برای همه‌ی مردم ایران بیان کرده‌اند. (این بیانیه به دعوت کمیسیون اینترنت و زیرساخت کشور

انجام شد و در متن گزارش پنجم کیفیت اینترنت، بیانیه و نام استارت‌آپ‌های امضاکننده آمده است).

به علاوه ایجاد محدودیت‌های گسترده نه تنها تا کنون هیچ انتفاعی برای کشور ایجاد نکرده که برعکس، باعث ترویج استفاده از فیلترشکن‌های خطرناک شده است. سوق دادن کاربران به این تصمیم علاوه بر تحمیل هزینه‌های اضافه به سید خانوار، باعث آلودگی شبکه و از آن مهم‌تر رخ داده‌های ضد امنیتی شده است. پیش از این و در گزارش چهارم از سواستفاده‌ی اسرائیل از تقاضای بالای فیلترشکن‌ها در کشور گفته بودیم، در تیر ۱۴۰۴ نیز گروه علم و پیشرفت خبرگزاری‌های کشور، با تحقیقات گسترده خود گزارشی درباره‌ی خطرهای امنیتی و شبکه‌ای فیلترشکن‌ها منتشر کرده است.

در بخشی از مقدمه‌ی این گزارش درباره‌ی سیاست قطعی اینترنت به‌عنوان ابزاری برای محافظت از مردم آمده است: «ما به‌عنوان متخصصان حوزه‌ی شبکه و اینترنت، علاقه‌مند به درک بهتر تصمیم‌گیری‌های مربوط به امنیت سایبری کشور هستیم. با توجه به اهمیت دسترسی آزاد به اینترنت برای شهروندان، چندین پرسش فنی در ذهن ما شکل گرفته است: در وضعیت تهدیدهای امنیتی، چه معیارهای فنی‌ای برای ارزیابی ضرورت محدودسازی دسترسی اینترنت در نظر گرفته می‌شود؟ آیا روش‌های جایگزین دیگری برای حفاظت از زیرساخت‌های سایبری کشور وجود دارد که بتواند ضمن حفظ امنیت، دسترسی شهروندان به اینترنت را نیز تضمین کند؟ همچنین کنجاو هستیم بدانیم که چگونه می‌توان بین نیازهای امنیتی و حقوق دیجیتال شهروندان تعادل برقرار کرد؟ چه فرآیندهای تصمیم‌گیری و ارزیابی ریسک در این موارد دنبال می‌شود؟ ما امیدواریم که شفافیت بیشتر در این موضوع به درک بهتر ما از وضعیت موجود کمک کند و بتوانیم در ارائه راه‌حل‌هایی برای این چالش‌ها مشارکت داشته باشیم و از تخصص خود در خدمت منافع ملی استفاده کنیم.»

گزارش اختصاصی انجمن تجارت الکترونیک با همکاری مرکز افکارسنجی اسپا

جدیدترین نتایج نظرسنجی مشترک کمیسیون اینترنت و زیرساخت انجمن تجارت الکترونیک و مرکز افکارسنجی «اسپا» که در خرداد ۱۴۰۴ دقیقاً پیش از روزهای حمله‌ی اسرائیل به ایران انجام شد، نشان می‌دهد که از میان شبکه‌های اجتماعی خارجی، «اینستاگرام» پرکاربردترین پلتفرم میان ایرانی‌هاست.

• ۸۶ درصد از کاربران اینترنت از فیلترشکن استفاده می‌کنند

• اینستاگرام انتخاب اول ۶۳ درصد از کاربران اینترنت است

• ۶۲.۲ درصد از کاربران پیش از سال ۱۴۰۱ و فیلتر شبکه‌های اجتماعی مانند تلگرام و یوتیوب و ... از فیلترشکن و پروکسی‌ها استفاده نمی‌کردند!

• ۶۰ درصد از آن‌هایی که از شبکه‌های اجتماعی به‌عنوان منبع درآمد استفاده می‌کردند، اینستاگرام مهم‌ترین بستر کسب درآمدشان است.

• ۹۳.۸ درصد از جوانان زیر ۳۰ سال ایرانی از فیلترشکن استفاده می‌کنند!

فیلترینگ و اینترنت طبقاتی؛ یک خطای مرکزی و چرخه‌ی معیوب توجیه‌های پایان‌ناپذیر آن:

اینترنت طبقاتی که سیاست‌گذارهای کشور از آن به نام تخصصی‌کردن، سطح دسترسی متمایز و رفع فیلتر برای گروه‌های هدف یاد می‌کنند، چیزی شبیه اصرار بر یک چرخه اشتباه مداوم است. سیاست‌هایی تجویزی و دستوری در کشور که با یک الگوی مشابه تکرار می‌شوند:

مرحله اول - اعمال سیاست محدودکننده: دولت به بهانه‌ی حفاظت از شهروندان، محدودیت گسترده‌ای (مثل فیلتر شبکه‌های اجتماعی) اعمال می‌کند.

مرحله دوم - مقاومت عمومی و عواقب جانبی: به دلیل عقلانی نبودن و مقبولیت نداشتن تصمیم، مردم به‌طور گسترده این محدودیت را دور می‌زنند (استفاده از فیلترشکن) که خود موجب مشکلات امنیتی، اقتصادی و اجتماعی جدیدی می‌شود.

مرحله سوم - راه‌حل نمایشی به‌جای اصلاح کلی: به‌جای بازنگری در سیاست اصلی، دولت تصمیم می‌گیرد محدودیت را فقط برای گروه‌های خاصی (روزنامه‌نگاران، دانشجویان، کسب‌وکارها) که فکر می‌کند صدای بلندتری دارند، برطرف کند.

چند گزاره درباره‌ی وضعیت کیفیت اینترنت ایران

۱- روند استفاده از اینترنت ماهواره‌ای استارلینک، همچنان افزایشی است.

۲- اختلالی که قبل و بعد از حمله اسرائیل به ایران هستند.

در گزارش‌های قبل به اهمیت بالای 3/HTTP و این‌که چه طور اختلال‌های گسترده‌ی آن باعث تحمیل هزینه‌های فراوان و از دست رفتن فرصت بزرگی برای بهبود کیفیت اینترنت در کشور خواهد شد. در تصویر زیر وضعیت قطعی، اختلال‌های اینترنت قبل، حین و بعد از جنگ دیده می‌شود.

در بررسی‌های اخیرمان روی 3/HTTP مشخص شد که رفتارهای چندگانه سرویس دهنده‌های اینترنت وجود دارد. با تست‌های متوالی روی اپراتورهای مختلف مشخص شد که هرکدام از آن‌ها نوع متفاوتی از اختلال را ثبت کرده‌اند. امروز که بیش از یک ماه از پایان حمله‌ی اسرائیل به ایران می‌گذرد، اختلال‌های متنوعی در شبکه اینترنت کشور مشاهده می‌کنیم که پیش از جنگ هم ثبت شده‌اند و هم‌چنان باقی مانده‌اند!

۳- نرخ Adoption پروتکل‌های 3/HTTP و IPv6 به قبل از جنگ برنگشته و 3/HTTP همچنان در بیشتر اپراتورها مسدود است.

۴- ایران در میان کشورهای با محدودیت‌ترین شبکه‌های اجتماعی:

بررسی‌های کمیسیون اینترنت و زیرساخت انجمن تجارت الکترونیک از منابع معتبر، نشان می‌دهد که مصرف پهنای باند بین‌الملل شرکت ارتباطات زیرساخت پس از رفع فیلتر از گوگل پلی و واتساپ، افزایش ۱۰ درصدی داشته است. البته پیش از این بارها بهزاد اکبری، معاون شرکت ارتباطات زیرساخت گفته است که از نظر تامین پهنای باند در حالت رفع فیلترینگ از شبکه‌های اینترنتی، هیچ نگرانی‌ای وجود ندارد و تداوم فیلترینگ دلایل «غیر فنی» دارد و توسط مراجع تصمیم‌گیر دیگری انجام می‌شود.

۵- سیاست ایران‌اکسز؛ مانند فیلترینگ هیچ انتفاعی ندارد.

عجیب‌تر از فیلتر کردن سایت‌های خارجی، فیلتر کردن سایت‌های داخلی برای کاربران خارج از کشور است. بسیاری از وبسایت‌های دولتی و بانک‌های ایرانی برای کاربران بین‌المللی دردسترس نیستند. وبسایت‌های مهم کشور از جمله مجلس، وزارتخانه‌ها، سازمان‌های بزرگ کشور و... برای کاربران خارج از ایران دردسترس نیست! نکته‌ی مهم در این زمینه، این است که از زمان انتشار گزارش چهارم تاکنون با این‌که تعدادی از دامنه‌ها از محدودیت ایران‌اکسز خارج شدند اما تعدادی از آن‌ها هم به این محدودیت اضافه شدند. در واقع امروز حدود ۸۰ درصد از سایت‌های دولتی ایران‌اکسز هستند. در پیوست همین گزارش نام این دامنه‌ها به تفکیک وضعیت‌شان آمده است.

اتفاق تکان‌دهنده در این دوره، هک سامانه‌های بزرگ مالی کشور از طریق سرورهایی از داخل ایران بوده که بیش از پیش عبث بودن Access Iran کردن وبسایت‌های مهم را نشان می‌دهد. همانند سازوکار فیلترینگ در این روش نیز ما هزینه‌های سنگینی به کشور و اقتصاد دیجیتال وارد می‌کنیم بدون اینکه هیچ انتفاعی از آن داشته باشیم.

!است زده‌جنگ و نیافته‌توسعه کشورهای مشابه‌ها ایرانی اینترنت کاربری تجربه: گویدمی RTT - ۶

پیش از این در بخش میانگین کیفیت اینترنت شاخص Time Trip Round را میان ۳۰۰ هزار Origin پرتکرار میان کشورهای مختلف بررسی شد و به میانگین کلی کشورها رسیدیم. این شاخص میانگین زمانی که یک درخواست از کاربر به مقصد برسد و برگردد را می‌سنجد. به این ترتیب کیفیت تجربه‌ی کاربر براساس سرعت را بررسی می‌کند.

اگر بخواهیم وضعیت ایران را دقیق‌تر در ۶ ماه گذشته بررسی کنیم، خواهیم دید که از دی‌ماه ۱۴۰۳ تاکنون درصد وبسایت‌های ایرانی که در وضعیت خوب، متوسط و بد از نظر شاخص RTT هستند تغییر محسوسی نداشته‌اند. همانطور که مشخص است در این شش ماه، حدود ۲۳ درصد سایت‌های پرکاربرد ایرانی در وضعیت کیفیت بد، ۷۰ درصد در وضعیت متوسط و حدود ۴ درصدشان در وضعیت خوب قرار داشتند. اگر بخواهیم این شاخص را با کشوری مانند ترکیه مقایسه کنیم - همان‌طور که در نمودار زیر دیده می‌شود - فقط ۵ درصد سایت‌های پرکاربرد ترکیه در وضعیت کیفیت بسیار بد، حدود ۷۰ درصد در وضعیت متوسط و حدود ۲۲ درصدشان در وضعیت خوب قرار دارند.

در پایان بخش مقدمه‌ی این گزارش درباره‌ی خواست اینترنت آزاد گفته شد: به عنوان گروهی از نمایندگان بخش خصوصی تاکید می‌کنیم اگر بنا به وفاق باشد، باید زودتر و در اولویت با مردم و خواست‌های آن‌ها وفاق کرد و از اصرار لجوجانه بر محدودیت حداکثری پرهیز کرد؛ خواسته‌ای که به معنی «اینترنت آزاد و پرسرعت برای تمام مردم ایران» است نه تجویز دستوری اینترنت طبقاتی یا هر نوعی از اینترنت ویژه که بهره‌مندی گروهی خاص را تضمین کند.

نمودار زیر نیز جایگاه ایران در شاخص RTT را در قیاس با کشورهای جهان را نشان می‌دهد که متأسفانه ایران فقط از کشورهای کوبا، ترکمنستان، کامرون، آنگولا، سودان و کنگو و اتیوپی، وضعیت بهتری دارد.

این بار برای اینکه وضعیت این شاخص در میان Origin‌های داخلی بدانیم، اطلاعات هزار Origin پرتکرار هر کشور را در ماه ژوئن استخراج کردیم. نتیجه آن شد که ایران با متوسط ۲۹۵ میلی‌ثانیه در شاخص RTT در کنار کشورهای در وضعیت جنگ و کشورهای کم‌تر توسعه‌یافته‌ی دنیا قرار گرفته است.

منبع | انتخاب

برچسب ها: [فیلترینگ](#) [1]

[فضای مجازی](#) [2]

[جنگ](#) [3]

[مسعود پزشکیان](#) [4]